

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. II. De Specie subijcibili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

potest prædicari de pluribus differentiis specie, ideoque dicunt, esse prædicationem generis formaliter, *hoc animal est animal*.

30 Hæc doctrina ex dictis partim reiecta est, iam vero amplius reicitur; quia Genus, ut genus est, prædicatur de pluribus differentiis specie: sed in eâ prædicatione formaliter non prædicatur de pluribus differentiis specie, ergo in eâ non sortitur formaliter rationem generis. Maior & consequentia sunt evidentes. Minor etiam evidenter probatur: quia *hoc animal* & *illud animal* ut sic explicata, non differunt specie, sed solo numero. Declaro hoc ex differentiâ inter has propositiones, *homo est animal*, *equus est animal*, & has, *hoc animal est animal*, *illud animal est animal*. Illæ primæ sunt formaliter generis, quia *homo* & *equus* qui explicantur in eis ex parte subiecti, & de quibus prædicatur *animal*, differunt specie, & ideo prædicatur formaliter de pluribus differentiis specie, & incompletè, quia *homo* aliquid aliud dicit quàm *animal*; at *hoc animal* & *illud animal* ut sic non differunt specie. Item ut sic tota essentia illius subiecti est esse *animal*, unde respectu horum subiectorum non est *animal* prædicabile de pluribus differentiis specie, quo respondetur illorum argumento. Non enim adverterunt hi, prædicationis identitatem, formalitatem, adæquationem vel inadæquationem non desumi ex his quæ subiectum habet a parte rei, sed ex his quæ habet, prout hic & nunc explicatur in eâ propositione. Unde, licet ex parte obiecti idem significet *homo* quod *animal rationale*, hæc est identica, *homo est homo*; hæc verò non, *homo est animal rationale*; ita similiter hæc est propositio non solum completa, sed identica, *hoc ens est hoc ens*, etiam si explicite non declarantur differentie quæ sunt 31 essentielles illi enti. Ratio est: nam prout significatum per conceptum illum *hoc ens*, non habet aliam essentiam quàm *hoc ens* quod prædicatum dicit, ergo est propositio adæquata. Hoc tam mihi videtur evidens, ut nisi faciendo quæstionem de nomine, putem locum non esse dubitationi. Ulterius: ergo etiam si auferatur in illâ propositione *hoc*, & dicatur *hoc ens est ens*, erit prædictio adæquata formaliter. Probo consequentiam evidenter: quia tunc solum deest individuatione significata per *hoc*, quæ non necessarîo requiritur in prædicationibus adæquatis Logicæ, ut paulò antè dixi, & ostendi exemplo illius, *hic homo est homo*, ubi etiam non explicatur *hoc*; & in hac, *Petrus est homo*, ubi etiam non explicatur Petreitas: cuius ratio est, quia individuationes non pertinent ad scientiam, ideo illas non prædicari, non tollit, Logicè loquendo, adæquatas esse prædicationes.

Obiicies forte adhuc contra nostram sententiam: Hæc prædictio, *hoc ens est ens*, non potest esse prædictio formaliter specifica; quia ens non potest esse species, quandoquidem nullum habet supra se genus; ergo illa prædictio debet esse generica, ergo genus ut tale habet immediata individua. Respondeo, etiam illam prædicationem esse formaliter speciei prædicabilis, non subiectibilis: subiectibilis enim ut talis definitur, quæ subest generi; quod, quia non habet ens, 32 non est subiectibilis. At species prædicabilis non definitur formaliter penes ordinem ad genus superius, sed adæquate consistit in hoc, quod præ-

dicetur in quid completè de pluribus solo numero differentiis. Ostendi autem suprâ, *hoc ens* & *illud ens*, ut sic explicata, solo numero differre, sicut *hoc animal* & *illud animal*: unde de illis sic explicatis completè prædicatur ratio entis in quid, ergo habet omnes partes quæ ad definitionem prædicationis specificæ requiruntur; ergo hic & nunc formaliter est prædictio speciei, licet res prædicata sit genus in ordine ad alios actus.

Obiicies rursus: quando ego dico, *hoc animal*, saltem confusè attingo differentiam specificam per *hoc*, quam non explico per prædicatum *animal*; ergo illa prædictio est incompleta, ergo formaliter generica, ergo Genus etiam formaliter ut genus, habet immediata individua.

Respondeo Primò, retorquendo argumentum: quia vel apprehendere confusè differentiam sufficit, ut eam possim explicite prædicare, vel non. Si sufficit, ergo illa non erit prædictio immediata, *hoc animal est animal*, cum possit de illo subiecto, ut sic concepto, aliquid immediatius prædicari, scilicet ipsa differentia: sicut hæc non est prædictio immediata, *Petrus est animal*, quia inter *Petrum* ut sic conceptum, & inter *animal*, mediat *homo*. Ergo si illa est prædictio incompleta, ut contendis, non erit immediata, & consequenter destrues tuam sententiam, scilicet, Genus ut genus habere immediata individua. Si verò dicas, de illo subiecto, ut sic apprehenso, non posse prædicari expresse differentiam, ergo iam illa prædictio erit completa: quia prædictio completa est illa, in quâ de subiecto, ut sic apprehenso, seu prout hic & nunc in hac propositione ponitur, non potest alia ratio immediatius & adæquatius Logicè prædicari. Respondeo Se- 33 cundo, eo modo quo ex parte subiecti apprehenditur etiam differentia, eo etiam modo apprehendi per prædicatum: quia si *hoc animal* confusè cognoscit *rationale*, etiam *hoc animal* ex parte prædicati confusè & disiunctivè cognoscit *rationale*; ergo illa est prædictio completa, quia idem eodem modo conceptum, quantum ad claritatem vel confusionem, prædicatur, aut concipitur per subiectum; ergo est illa prædictio formaliter specifica, materialiter verò generica, quæ est mea sententia suprâ posita.

SECTIO II.

De Specie subiectibili.

SPECIES subiectibilis, quæ correlativa est Generis, definitur esse, quæ sub genere continetur.

Dicit quis: Genus definitur esse quod sub se habet species; iam autem hic Species definitur quæ est sub genere, ergo utraque definitio vitiosa apparet, quia videtur committi circulus. Respondebis, eam esse perfectam, quia definitio Generis, scilicet quod habet sub se species, non declaratur per definitionem speciei, ut sensus sit, Genus habere sub se species, est species esse sub genere. hic enim esset circulus vitiosus; explicaret enim idem per idem, voce actiua in passivam mutatâ: primam ergo definitionem Generis explicari per aliam clariorem, scilicet id esse, quod prædicatur de pluribus specie in eo quod quid.

Hanc tamen solutionem facile ego præcludo: quia in hac secundâ definitione etiam replicatur illud,

illud, de pluribus differentibus specie. iam ergo in omni definitione genus definitur per ordinem ad speciem subiicibilem, & hac in ordine ad genus: nec potest in aliquâ tandem fitti; quod & notavi supra numero 1.

- 34 Ideo speciem subiicibilem aliter definiendam putarem independentem à genere. Vel, quia hoc fortè esset difficile, genus dicerem esse id, quod de suis inferioribus in quâ incompletè prædicatur: nec nominarem speciem ibi. Vel aliter, genus est quod de pluribus notabiliter differentibus prædicatur in quâ: postea verò notabilem differentiam non explicarem, per hoc quod sit sub genere, sed aliunde ex ipsis terminis, & sic cessat omnis vitiosus circulus. Explicato verò iam genere independentem à specie, rectè explicatur, *Species est quæ sub genere continetur.*

Circa quam definitionem aduertendum, subintelligi in illâ immediatè, aliàs etiam indiuiduis conueniret ea definitio, cum saltem mediâ specie generi subiiciantur: species autem differt ab indiuiduis, quia immediatè subiicitur generi; nihil enim mediat inter ipsam & genus, indiuidua verò mediât subiiciuntur generi.

Recentiores aliqui videntur supponere, inter genus & indiuidua nihil mediare, aiuntque hoc, quod est subesse generi immediatè, esse commune & speciei & indiuiduo: sed supra à numero 28. iam hanc sententiam refutavi, ostendens, indiuidua non subesse immediatè generi ut generi, sed ut speciei. Nam si sumatur, *hoc animal est animal*, illa est prædicatio speciei de indiuiduo, ut ibi ostendi: si verò sumatur, *Petrus est animal*, est quidem hæc prædicatio generica, non tamen immediata, quia inter *animal* & *Petrum* mediat *homo*, quæ mediatio non debet intelligi, quasi ex parte obiecti significetur aliquid medium; sed quoad conceptum nostrum. Neque etiam hi recentiores vniquam dixerunt, *Petrum* ut sic conceptum immediatè subesse generi; sed id putarunt esse verum in illâ propositione, *hoc animal est animal*, quæ supra à nobis ostensa est esse formaliter specifica.

- 35 Altera eiusdem speciei subiicibilis definitio est, ut species sit de quâ genus prædicatur in eo quod quid incompletè. Hæc definitio coïncidit cum præcedenti, estque descriptiua: quia sicut in Vniuersali, ex eo quod sit commune multis, sequitur, esse prædicabile de illis; ita similiter ex eo, quod species contineatur sub genere, sequitur, genus esse prædicabile de illâ in quid incompletè, quare prima definitio est quidditatiua, hæc verò descriptiua.

Contra utramque definitionem speciei subiicibilis est difficile argumentum; ante quod Aduerte primò, de ratione speciei subiicibilis non esse prædicabilitatem: eo enim ipso quod subiiciatur generi, siue habeat indiuidua plura de quibus prædicetur, ut *species humana*, siue vniueum tantum indiuiduum, ut *species Angelica* in sententiâ D. Thomæ, & *relationes diuina*, quæ sunt immultiplicabiles intra speciem infimam (neque enim possunt esse duo Patres, aut Filij æterni) est species subiicibilis. Secundo aduerte, licet species subiicibilis non debeat esse necessariò prædicabilis (ut iam dixi) speciem tamen prædicabilem semper debere esse subiicibilem: quia omnis species, ut talis, debet esse sub genere, componitur

enim ex genere & differentiâ: ex illo, ut ex ratione superiori; ex hac autem, ut ex ratione particulari, & contrahente genus. His positis,

Sic argumentor contra definitiones positas 36 speciei subiicibilis: Quia potest etiam indiuiduum immediatè contineri sub genere, ergo non rectè definitur species, ut sit id quod immediatè continetur sub genere. Consequentia est bona. Antecedens autem probatur: quia in specie merè subiicibili, vtrputa in relatione Filij diuini, ratio specifica & indiuidualis est eadem formalissimè; ergo etiam ratio indiuidui subest immediatè generi. Patet consequentia: quia si formalissimè est idem ratio indiuidualis, & specifica etiam in ordine ad nostros conceptus, & ratio specifica subiaceret immediatè generi, etiam indiuidualis subiaceret necessarium est; ergo non est proprium speciei subesse immediatè generi. Respondeo, concedendo, posse aliquod indiuiduum subesse immediatè generi, addo tamen, id tantum contingere, quando illud indiuiduum est simul formalissima species. quare nego, illam definitionem conuenire aliis à definito: quia etiam conueniat illi indiuiduo, conuenit tamen quatenus est formalissimè species, non quatenus est indiuiduum, quando autem nos supra diximus, indiuiduum non subesse immediatè generi, loquebamur de indiuiduo, quod non esset species, sed inferius speciei. Quod si obicias, ergo indiuiduum poterit definiti esse id, quod immediatè subiaceret generi. Facile respondebo, negando sequelam: 37 quia non omnia indiuidua subiacerent immediatè generi, quia nec omnia sunt idem ratione nostrâ cum specie subiicibili, ut patet in illis speciebus, quæ sunt multiplicabiles intra eandem speciem, Petrus v. g. non est species hominis, sed indiuiduum illius speciei; quare de illo non immediatè prædicatur *animal*, mediat enim homo; & consequenter non subiicitur immediatè animali, non ergo potest indiuiduum ut sic definiti esse id quod immediatè subiaceret generi, potest verò species, ut patet ex dictis, quia nulla est quæ non subiaceret immediatè generi.

Rogabis pro perfectâ notitiâ speciei subiicibilis, quo actu intellectus fiat; an eo quo genus abstrahitur à speciebus, an per cognitionem quâ genus concipitur, ut quid superius ad ipsam speciem.

Pro solutione huius difficultatis aduerto contra nonnullos, per illum actum, quo animal v. g. formaliter constituitur in ratione generis, non constitui formaliter speciem, quia species constituitur formaliter per actum, quo cognoscitur differentia simul cum genere per modum vniuei, ut quando dico *homo*. At genus fit per actum quo formaliter non apprehenduntur differentia, sed tantum ipsa ratio generica, ergo non per eundem actum per quem fit genus, fit & differentia. Et licet per actum, quo fit genus, maneat ipsum genus prædicabile, & superius; non tamen respectu specierum formaliter, quia adhuc non est factu species formaliter: solum ergo tunc genus erit superius respectu specierum fundamentaliter propter rationem dictam.

Aduerte Secundo, neque speciem fieri subiicibilem per actum, quo abstrahitur ratio specifica ab indiuiduis. Patet clarè: quia species subiicibilis, ut talis, non constituitur per hoc quod habeat

habeat plura individua sub se, id enim proprium est speciei prædicabilis, sed quia subest generi: hoc autem non habet, quia fiat superior suis individuis.

Aduerto Tertio, speciem subiicibilem posse dupliciter considerari, vel secundum rationem speciei in quâ conuenit cum prædicabili, vel secundum rationem subiicibilis, in quâ ab illâ differt. His positis,

Respondeo, speciem in ratione subiicibilis constitui & per hoc quod genus abstrahatur ab ipsâ, & per actum quo genus & differentia concipiuntur per modum vnius. Probatur, quia species subiicibilis dicitur duo: & esse ens constitutum ex genere & differentiâ, & esse inferius ipso genere, eo autem ipso, quod genus & differentia apprehenduntur per modum vnius, iam est constituta species prout abstrahit à prædicabili & subiicibili. Si autem ei iam sic constituta accedat actus, quo genus fiat superius illi, iam ipsa manet inferior, & subiicibilis generi: nam idem est Petrum esse Paulo superiorem, & Paulum esse inferiorem Petro: ergo idem erit genus constitui, vt superius respectu speciei, & hanc constitui vt inferiorem seu subiicibilem, quod non indiget maiori explicatione.

SECTIO III.

De Specie prædicabili.

SUBSECTIO PRIMA.

Eius definitio explicatur.

³⁹ SPECIES prædicabilis, definita à Porphyrio, est, *qua de pluribus differentiis numero in eo, quod quid completè prædicatur*. Tota hæc definitio supra explicata est Sectione I. dum egimus de definitione Generis: vbi ostendimus, quâ ratione Genus & Species inter se distinguantur, quia scilicet per prædicationem specificam explicatur tota essentia subiiciti, secus per genericam. Ex quo intelliges, quâ ratione etiam alia ipsa prædicabilia, v. g. Differentia, Proprium, & Accidens, possint esse species, quando scilicet prædicantur de hac & illâ Differentiâ, Proprio, & Accidente, vt patet in hac prædicatione; *hoc rationale est rationale, hoc risibile est risibile*: quia in his *rationale* & *risibile* prædicantur substantiue per modum per se stantis. Aliunde verò est prædicatio completa, iuxta dicta supra, vbi idem diximus de prædicatis genericis; ergo erit specifica.

Hic aduerte, etiam si definitio, *hominis* v. g. solum prædicetur de pluribus differentiis numero, & completè, v. g. *Petrus est animal rationale*, non tamen esse propriè prædicationem speciei, quia non est absolutè *in quid*, sed *in quid*, & *quale*: *in quid*, quatenus prædicatur expresse genus; *in quale* verò, quatenus expresse prædicatur differentia, vnde est prædicatio partim generica, partim differentialis: species autem debet esse vnicum tantum prædicabile, & omnino *in quid*, idcoque debet fieri per nomen substantiuum, completens indiuisibiliter & implicite ipsum genus, & differentiam, vt *homo*, *equus*, &c.

⁴⁰ His positis, quæ certa sunt, duo possunt in

præsenti dubitari. Primum est, an species subiicibilis subalterna, v. g. *animal*, *uiuens*, *corpus*, sit etiam species prædicabilis. Communiter negatiue respondetur; quia species subalterna est idem ac genus, genus autem non est species prædicabilis, ergo nec ea species. Censeo tamen, speciem subalternam non vt subalternam, sed materialiter, quatenus est prædicabilis de hoc & illo individuo incompletè, esse speciem prædicabilem. Hæc est certa ex dictis à num. 28. vbi ostendimus, genus v. g. *animal*, quando prædicatur de individuo immediatè de hoc & illo *animali*, fortiri rationem speciei prædicabilis; ergo id etiam poterit habere species subalterna, quæ idem est cum genere. Si autem sumatur vt subalterna, non est formaliter prædicabilis completè, quia vt talis respicit essentialiter alias differentias essentielles, quibus medianibus respicit individua; ergo vt subalterna formaliter non comparatur cum individuo, tamquam completa illorum essentia, sicut neque genus, formaliter vt genus, respicit completè sua inferiora.

Secunda difficultas est, an ratio personæ diuinæ sit species, an genus respectu trium diuinarum personarum. Negant aliqui, quia tres diuinæ personæ sunt omnino æquales inter se, species autem non possunt esse æquales. Sed hæc ratio omnino displicet, & in eâ committitur circulus: quia dum hi sibi obuiant, species posse esse inter se æquales, vt patet exemplo personarum diuinarum; respondent, propterea personas diuinas non differre specie, quia sunt æquales; aliunde autem dicunt eas esse æquales, quia non differunt specie. Absolutè autem eos rogo, dicant mihi, vbi in definitione speciei sit particula aliqua quæ excludat æqualitatem, Diuersitatem fautor requiri: at diuersitas nõ requirit inæqualitatem, quia diuersitas datur inter personas diuinas, & non datur inæqualitas (siue deret species, siue non) ergo gratis requirunt ad rationem speciei eam inæqualitatem, propterea positiue Disputatione I. de Animâ à num. 255. ostendam, duas species posse esse omnino æquales; vbi longior erit nobis cum his recentioribus concertatio.

Dicendum ergo est, personam diuinam vt sic ⁴¹ esse genus respectu huius & illius personæ diuinæ, & has inter se formali specie differre. Secundo, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, non esse speciem prædicabilem, quia non conueniunt, nec possunt, nisi vnico tantum individuo: ad speciem autem prædicabilem requiritur multiplicabilitas indiuiduorum intra eam speciem (vt ex dicendis Subsectione 2. constabit) differrent ergo inter se specie subiicibili, quæ non petit hanc multiplicabilitatem, sed solum contineri sub genere, quod hæc personalitates habent.

SUBSECTIO SECUNDA.

An Species, quæ vnicum habet indiuiduum, sit prædicabilis.

QVÆRIMVS, vtrum Species subiicibilis, quæ vnicum tantum habeat indiuiduum possibile (vt de speciebus Angelicis ex mente D. Thomæ in materiâ de Angelis, pro præsentî quæstione suppono, & de relationibus diuinis ex Catholica sententiâ numero præcedenti diximus) sit etiam